

Universell utforming i kommunal planstrategi og kommuneplan

Kommunal planstrategi

Under arbeid med planstrategi vil det være riktige å drøfte universell utforming som et ledd i samfunnsutviklingen i kommunen, sektorenes virksomhet på dette feltet og behovet for særskilte grep når det gjelder videre planlegging. Eksempler her kan være lokaliseringsspørsmål og utbyggingsmønstre i forhold til næringsutvikling, bolig, samferdsel, utdanning, arbeid, fritid, stedsutvikling mv.

Utfordringene lokalt knyttet til de nasjonale forventningene om et universelt utformet samfunn må også vurderes. I forbindelse med arbeidet med kommunal planstrategi vil det være naturlig å ta stilling til om kommunen skal utarbeide en egen kommunedelplan for universell utforming.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, jfr. PBL § 11-2.

Problemstillingene omkring universell utforming må komme med fra oppstart av planprosessen, dvs. allerede ved utarbeidelse av Planprogrammet.

Universell utforming bør drøftes og nedfelles i kommuneplanens samfunnsdel som en gjennomgående føring for videre planarbeid og for sektorenes virksomhet. Det er særlig relevant å drøfte hva dette innebærer i forhold til sektorovergrepene tema som barn og unges oppvekstmiljø, folkehelse, eldrepolitikk, integrering/inkludering.

Det er viktig at universell utforming nedfelles både i overordnet planlegging, konkretiseres i detaljplanleggingen og følges opp gjennom byggesaksbehandling, kontroll og tilsyn.

- Er hensynet til universell utforming tatt med i Planprogrammet?
- Er det i kommuneplanens samfunnsdel tatt stilling til universell utforming under langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, jfr. PBL § 11-2?
- Er videre universell utforming lagt inn som et ledd i samfunnsutviklingen i kommunen med føringer mot sektorenes virksomhet, og er behovet for særskilte universell utformings-grep tatt med når det gjelder den videre planleggingen på de forskjellige samfunnsområder?
- Er det tatt stilling til om kommunen skal utarbeide en egen kommunedelplan for universell utforming?
- Er det tatt hensyn til ønsket om et universelt utformet samfunn som er lagt inn i de nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging?
- Er det lagt klare føringer i kommuneplanens samfunnsdel om at hensynet til universell utforming tas med i det videre planarbeid og for sektorenes

virksomhet? (Det er spesielt viktig at universell utforming ses i forhold til andre sektorovergrepene tema som barn og unges oppvekstmiljø, folkehelse, eldrepolitikk, integrering/inkludering.)

Kommuneplanens arealdel med bestemmelser

Kommunen kan uavhengig av arealformål vedta bestemmelser til kommuneplanens arealdel.

I tråd med § 11-9 Nr. 5. kan det gis grunnleggende bestemmelser om funksjonskrav, herunder universell utforming og tilgjengelighet til bygninger og arealer.

Dette innebærer at universell utforming kan legges til grunn for alle de arealformål som er listet opp i § 11-7. Særlig viktig blir Nr. 1, 2 og 3 som omhandler hhv. bebyggelse og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur og grønnstruktur.

Her legges m.a.o. grunnlaget for å arbeide systematisk for økt sammenheng mellom de stedene/funksjonene folk er avhengig av til daglig (bolig, skoler, helse- og sosialtjenester, barnehager, transport- og vegnett). Slike bestemmelser kan gi en generell hjemmel for å stille reguleringsplankrav knyttet til alle enkeltområder og formål i kommuneplanens arealdel.

Kommunen kan vurdere om det skal stiles mot andre krav enn minimumsbestemmelsene i teknisk forskrift for bygg mv.

- Har kommunen vedtatt grunnleggende bestemmelser om universell utforming og tilgjengelighet til bygninger og arealer i kommuneplanens arealdel (§ 11-9 Nr. 5 og § 11-7 Nr. 1, 2 og 3)?
- Har kommunen vedtatt ekstra krav til universell utforming ut over teknisk forskrift?